

COL·LEGI OFICIAL
DE TREBALL SOCIAL
DE CATALUNYA

Anàlisi dels resultats de l'enquesta

“La Renda Garantida de Ciutadania (RGC) des de la perspectiva dels i les treballadores socials”

Febrer de 2022

Informe encarregat per:

Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya

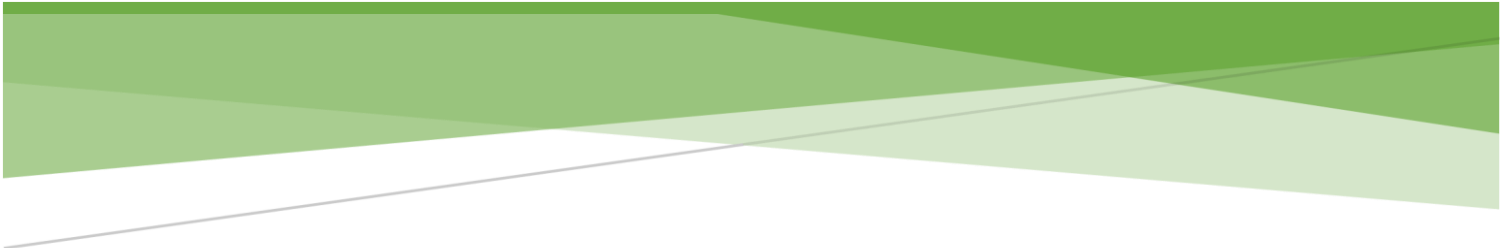
Elaborat per:

Adela Boixadós Porquet (GRITS - UB)

Joan Manel Sánchez Griñó (Ilabso)

Amb la participació de les membres del Grup de Treball sobre la Renda Garantida de Ciutadania: Mercè Civit Illa, Míriam de la Torre Boix, Maribel Espinosa Roig, Núria Garrido Mena, María Gil Rico, Laura Marino Avellà, Míriam Peña López, Encarna Roldán González, Montserrat Rosaura Raich, Clara Santamaria Jordana i Bárbara Vega Bautista.

Presentació de la degana

Em complau presentar-vos aquest informe d'anàlisi dels resultats de l'enquesta ***La Renda Garantida de Ciutadania (RGC) des de la perspectiva dels i de les treballadores socials.***

Aquesta enquesta, dissenyada i impulsada per la Comissió de Serveis Socials i Bàsics del Col·legi, concretament pel grup de treball de la RGC, es va dur a terme entre els mesos de març i abril de 2020 amb l'objectiu de conèixer, de primera mà, l'opinió de les col·legiades i els col·legiats sobre com s'està aplicant la Renda Garantida de Ciutadania.

En aquest qüestionari es posava el focus en saber quins són els punts forts i els febles de la implementació de la RGC, les incidències que es produeixen amb relació als usuaris i també a les i els professionals, així com quin és el paper que ha de tenir el Col·legi pel que fa al desenvolupament d'aquesta prestació en el futur.

Des del Col·legi hem tingut i tenim un paper clau respecte a la RGC. Vam exercir un rol molt actiu en la seva posada en marxa gràcies a la nostra participació dins la Comissió Promotora de la Llei 14/2017, del 20 de juliol, de la renda garantida de ciutadania, i actualment seguim desenvolupant aquest rol amb la nostra presència en la Comissió de Govern de la RGC.

A més, les treballadores i treballadors socials són una part important del dia a dia d'aquesta prestació. Són les i els professionals que se situen a primera línia, detectant les coses que funcionen però també les que no s'acaben d'implementar correctament. Per això resulta tan summament important i interessant disposar d'aquesta anàlisi que recull el *feedback* de tantes i tants professionals.

En aquest sentit, vull felicitar la Comissió i molt especialment el grup de treball de la RGC per haver apostat per aquesta iniciativa, per haver tingut l'interès de saber el sentir de la col·legiatura i per la feina que ha invertit a elaborar aquest informe que ens aporta una radiografia de com estem avui en dia i què cal millorar, exercint així alguns dels imperatius importants de la nostra professió, que recull el nostre Codi Deontològic, i que és promoure el desenvolupament de les lleis i les polítiques que tendeixin a millorar les condicions socioeconòmiques generals, donar-hi suport i propugnar un millor repartiment de la riquesa.

També vull agrair la feina d'anàlisi que han realitzat Adela Boixadós i Joan Manel Sánchez. Us convido a totes i tots a llegir aquest informe.

Conchita Peña Gallardo

Degana del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya

Índex de continguts

1. Introducció.....	5
1.1 Marc normatiu i canvi de model de la RMI a la RGC, un canvi per a usuaris/es i per als/les professionals	5
1.2 El paper del TSCAT en relació amb la RGC.....	6
1.3 L'objectiu de l'enquesta: què pensem els treballadors i les treballadores socials de la RGC.....	6
2. El grup de Pobresa/RGC de la Comissió de Serveis Socials Bàsics del TSCAT	7
3. Nota metodològica	11
4. Identificació de les persones que responen	12
5. La RGC cap a les persones usuàries	13
5.1 Impacte de la RGC quant a millora en diferents aspectes.....	13
5.2 Ampliació de la cobertura de necessitats de la RGC amb relació a la RMI	16
6. La RGC cap als i les professionals del Treball Social.....	19
6.1 Valoració de les funcions que la RGC assigna a les i els professionals del Treball Social.....	19
6.2 Possibilitats de fer més i/o millor intervenció social amb la RGC.....	22
6.3 Identificació de millores i dificultats de la RGC respecte a la RMI	23
Millores en la intervenció social	23
Dificultats en la intervenció social	24
Millores en el pla administratiu	25
Dificultats en el pla administratiu	26
7. Sobre el paper del TSCAT	27
8. Resum de resultats	31
9. Conclusions	33
9.1 L'impacte de la RGC	33
9.2 Sensibilitats i posicionaments diversos dels treballadors i treballadores socials..	35
Annexos	36
A.1 Enquesta	36
A.2 Figures complementàries	39
A.3 Taules complementàries.....	45

1. Introducció

1.1 Marc normatiu i canvi de model de la RMI a la RGC, un canvi per a les persones usuàries i per als i les professionals

La Renda Garantida de Ciutadania (RGC en endavant) es materialitza en la Llei 14/2017, del 20 de juliol, de la renda garantida de ciutadania¹, i sorgeix d'una iniciativa legislativa popular amb l'objectiu de promoure que es doni compliment a l'article 24.3 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.

La RGC és un canvi respecte al model anterior de Renda Mínima d'Inserció (RMI d'ara endavant), en molts aspectes, tant pel que fa a les persones usuàries com a les i els professionals. Té com a finalitat assegurar els mínims d'una vida digna a les persones i famílies que es troben en situació de pobresa, per tal de promoure llur autonomia i participació activa a la societat.

Pel que fa a les persones usuàries, el canvi més significatiu és el pas a una prestació de dret subjectiu, a la qual té dret tota la ciutadania que compleixi els requisits establerts, i no condicionada a limitacions pressupostàries:

- De caràcter individual
- Dret de caràcter complementari de rendes
- Silenci administratiu positiu

Tot i això, i sense entrar a discutir el fons de la norma, la RGC ha mantingut alguna característica híbrida amb les rendes d'inserció, com per exemple la possibilitat d'accedir a complements sempre que se segueixin uns itineraris d'inserció.

Pel que fa als canvis respecte a les persones professionals que la gestionen i en fan el seguiment, el tràmit de sol·licitud deixa de ser competència dels Serveis Socials d'Atenció Primària i passa als serveis i oficines d'ocupació de la Generalitat. Els tècnics socials passen a ser referents només de les prestacions considerades socials. Això ha comportat una sèrie de canvis, tant pel que fa a la tramitació com al seguiment i als canals que han de seguir les persones usuàries, que ha portat, inevitablement, a un canvi en el rol dels i de les professionals, en concret en el camp del treball social.

¹ Normativa: Llei 1/2020, de 17 de febrer, de modificació de la Llei 14/2017, de 20 de juliol, de la renda garantida de ciutadania, i Decret 55/2020, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei 14/2017, de 20 de juliol, de la renda garantida de ciutadania.

https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/pobresa_i_inclusio_social/renda_garantida_ciutadania/rendagarantida/_normativa

1.2 El paper del TSCAT pel que fa a la RGC

Des del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya (TSCAT en endavant), que és l'organització que agrupa les i els professionals del treball social, es va participar de la Comissió Promotora de la Llei de renda garantida, i actualment també forma part de la Comissió de Govern de la RGC. S'ha de tenir en compte que les i els treballadors socials són una part important de les persones que treballen en la gestió i posada en marxa d'aquesta llei i que, a més, el seu codi deontològic diu que, com a professionals, han de contribuir al desenvolupament de la professió per tal de respondre a les noves demandes de la societat (punt 2.3 del codi deontològic). A més, en el capítol 6 del mateix codi s'identifiquen tot un seguit de responsabilitats envers la societat, de les quals podríem destacar el punt 6.3, en relació amb la promoció del desenvolupament de les lleis i les polítiques que tendeixin a millorar les condicions socioeconòmiques generals, donar-hi suport i propugnar un millor repartiment de la riquesa.

1.3 L'objectiu de l'enquesta: què pensem de la RGC els treballadors i les treballadores socials

Tenint en compte aquest punt de partida i davant les dificultats detectades i manifestades per les i els professionals en l'aplicació de la RGC, des de la Comissió de Serveis Socials i Bàsics del Col·legi, concretament des del grup de Treball de la RGC, es va decidir fer una enquesta de seguiment a les persones professionals del treball social per preguntar quina valoració feien de l'aplicació de la RGC, posant atenció en els aspectes i la incidència que estava tenint tant cap a les persones usuàries com cap a les i els professionals i les tasques que desenvolupen. També es va aprofitar per preguntar quin paper hi havia de tenir el TSCAT.

Així doncs, l'objectiu principal de l'enquesta era saber com s'estava vivint des del treball social la implementació de la RGC, i conèixer els punts forts i els punts febles en l'aplicació d'aquesta, així com quina era l'opinió de les persones col·legiades al TSCAT sobre el seu posicionament en el futur.

En aquest informe de resultats es presenta una anàlisi de les preguntes de l'enquesta. Aquestes es mostren en l'ordre en què es van preguntar, i queden agrupades en tres blocs:

1. La RGC cap a les persones usuàries
2. La RGC cap a les i els professionals del treball social
3. El paper del TSCAT vers la RGC

2. El Grup de Pobresa/RGC de la Comissió de Serveis Socials Bàsics del TSCAT

La Comissió de Serveis Socials Bàsics del Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya (a partir d'ara la Comissió) va ser creada l'any 2010 i està formada per professionals amb coneixements i experiència en la prestació de Serveis Socials Bàsics en diverses administracions i amb diferents graus de responsabilitat.

Té com a missió reflexionar, analitzar i debatre sobre els Serveis Socials Bàsics (a partir d'ara SSB) i emetre recomanacions al respecte, des del punt de vista del treballador social. D'altra banda, analitza les prestacions socials i la cartera de serveis socials i denuncia les mancances i les retallades que s'apliquen en l'àmbit social que afecten les persones i les famílies ateses als SSB, però també els professionals que hi treballen, i presenta propostes de millora.

La Comissió actua de manera conjunta amb altres entitats, organitzacions i moviments socials en la lluita pels drets socials per a tots i totes, i per una societat més justa i menys desigual.

Desenvolupa la seva acció en grups de treball, i l'any 2014 es crea el Grup de Treball Pobresa / RGC, que lidera la lluita a favor del dret a una vida digna, amb accions a favor de la RGC (Grup de Pobresa/RGC), a favor del dret a l'habitatge (Grup de Pobresa / Dret a l'Habitatge) i per fer front a la pobresa energètica (Grup de Pobresa / Pobresa Energètica).

Les accions realitzades en aquest àmbit al llarg d'aquests anys (2010-2021) han estat les següents:

- Participació a la Comissió promotora de la ILP, a partir del 22/11/2012 i fins al 2019.
- Debat i reflexió en relació amb els diferents models de rendes mínimes, bàsiques o de ciutadania:
 - Organització d'una taula rodona, amb el títol *Models alternatius de rendes bàsiques per al foment de la dignitat humana i la justícia social: utopia o realitat?* Amb la participació de Manuel Aguilar Hendrickson (sociòleg, professor del grau de Treball Social de la Universitat de Barcelona), Daniel Raventós (economista, professor de la Universitat de Barcelona, president de l'Associació Red Renta Básica) i Sixte Garganté (jurista, representant del grup promotor de la ILP per a una

Renda Ciutadana Garantida). Pati Llimona, 19/06/2012.

- Participació al programa de COM Ràdio *Tots per tots* (26/06/2012).
- Redacció d'articles per a la *Revista de Treball Social* en relació amb els diferents models de rendes bàsiques:
 - LÓPEZ DETOMASI, Cristina, i ESPINOSA ANTÓN, Carmen (2013). "Rendes de ciutadania". *Revista de Treball Social*, núm. 199, p. 156-167.
 - SANTAMARÍA JORDANA, Clara; GARRIDO MENA, Núria; DE LA TORRE BOIX, Miriam, i LÓPEZ DETOMASI, Cristina (2016). "La pobresa limita la llibertat de persones i famílies. El COSTC aposta pel dret a la Renda Garantida de Ciutadania". *Revista de Treball Social*, núm. 207, p. 82-95 (número dedicat als drets socials i la justícia social).
- Contacte amb altres entitats i moviments socials que lluiten contra la pobresa i pel dret efectiu a un sistema de garantia de rendes.
- Compareixences al Parlament de Catalunya.
- Participació en l'organització i la realització de la Setmana de la Dignitat: butlletí *Fem visible* monogràfic, organització d'alguns dels actes (teatre *De cartones y hombres*, taula rodona...) i intervenció a la sessió del Parlament Ciutadà (2014).
- Participació a la Comissió Promotora del Fòrum d'Alternatives a l'Atur, la Pobresa i la Desigualtat a Catalunya (2014).
- Participació a la Plataforma Pobresa Zero.
- Participació en les mobilitzacions i en la negociació amb la Generalitat fins a haver aconseguit aquest nou dret social, l'any 2017.
- Seguiment de la implementació de la RGC, amb sessió amb els responsables de la Generalitat sobre la RGC per plantejar dubtes i desacords sobre la implementació d'aquesta i elaboració de propostes per a la redacció del Reglament que desenvolupa la Llei, 2018, 2019 i 2020. Reunions amb els grups parlamentaris per modificar dos articles de la Llei de la RGC, 2019.
- Participació a la Comissió de Govern de la RGC, 2018, 2020 i 2021.
- Sessió de presentació del SOC per a persones beneficiàries de la RGC, i propostes de coordinació entre els serveis i entitats implicats en el procés d'inserció, 2020.
- Participació en l'elaboració del Dictamen 04/2020 del Projecte de Decret de desplegament de la Llei de la RGC, 2020. Participació en l'elaboració del Reglament de la Llei de la RGC perquè sigui més garantista i s'articuli amb l'Ingrés Mínim Vital (IMV).
- Reunió amb un grup parlamentari per intercanviar informació i valoracions sobre el desplegament de la RGC i la necessitat de modificacions de contingut i de gestió.

- Resposta a consultes sobre RGC i IMV.
- Participació als mitjans de comunicació (2012 - actualitat)
- Treball amb delegacions territorials del TSCAT.
- Des del 2019, inici de l'elaboració del Dictamen sobre l'aplicació de la RGC per als i les treballadores socials, amb la implementació de l'enquesta "La RGC des de la perspectiva dels i les treballadores socials", 2020.

En conclusió, des de l'any 2012 la Comissió, conjuntament amb el Col·legi, participa a la Comissió Promotora de la Iniciativa Legislativa Popular per la Renda Garantida de Ciutadania, posicionant-se en pro d'un canvi de model a favor del dret a la garantia de rendes.

Tal com indica la Comissió a la RTS 207 (SANTAMARÍA, GARRIDO, DE LA TORRE i LÓPEZ, 2016)²:

- "Ningú és lliure sense les necessitats materials garantides. Ningú pot construir un projecte de vida sense estabilitat i seguretat laboral i econòmica" (p. 92).
- "Entenent la pobresa com la privació d'ingressos mínims i des d'una perspectiva global, defugim la tendència actual de parlar de diferents tipologies de pobresa (energètica, exclusió residencial, infantil, de la gent gran, de les persones immigrades...) que porta a aplicar mesures parcials i pal·liatives que resulten ineficaces, moltes de les quals recauen als SSB (BOTÉY, J.: 2016)" (p. 85).
- "En aquest context socioeconòmic i laboral, en el qual el treball deixa de ser l'eix principal d'inclusió social i en què l'estat del benestar deixa de ser garant de drets socials, de la redistribució de la riquesa i provisió de seguretat, es necessiten mesures que transformin diferents àmbits com el model econòmic i fiscal, les polítiques formatives-laborals, l'habitatge, l'àmbit sanitari o el model de SS" (p. 92).
- "Entenem que s'hauria de desvincular de la Cartera de Serveis i Prestacions dels Serveis Socials, per atendre d'una manera digna i no estigmatitzada, sinó com un dret subjectiu, aquelles persones que es troben sense ingressos o amb uns ingressos inferiors al que s'estableix a l'IRSC" (p. 94).
- "Coincidim que les noves propostes han de (...) prioritzar els valors col·lectius, promoure una economia més igualitària i sostenible (sistema fiscal just, creació d'ocupació de qualitat i protegir l'estat de benestar) i enfortir la qualitat democràtica (ALLEPUZ, R. i ROSELL, M. J., 2014). (...) Cal repensar les polítiques actives d'ocupació entenent des d'una perspectiva àmplia (...)".

² SANTAMARÍA JORDANA, Clara; GARRIDO MENA, Núria; DE LA TORRE BOIX, Miriam, i LÓPEZ DETOMASI, Cristina (2016). "La pobresa limita la llibertat de persones i famílies. El COSTC aposta pel dret a la Renda Garantida de Ciutadania". *Revista de Treball Social*, núm. 207, p. 82-95.

A principi de l'any 2020, i des d'aquest posicionament, el Grup de Pobresa/RGC de la Comissió, després de tres anys d'aprovació de la Llei, vol contrastar amb la col·legiatura la seva aplicació, presentant a la col·legiatura l'enquesta objecte d'anàlisi en aquest document per poder elaborar posteriorment un dictamen sobre l'aplicació de la RGC.

El context de pandèmia provocada per la covid-19 accelera l'aprovació d'una nova renda universal, d'àmbit estatal: l'Ingrés Mínim Vital³ a maig de 2020. Per al Grup de Pobresa/RGC, la Comissió i el TSCAT, aquest fet és una bona notícia com a instrument en forma de prestació econòmica per fer front a les desigualtats i les altes taxes de pobresa que hi ha al conjunt de l'Estat i a Catalunya. Avaluant els riscos de la implementació de l'IMV, es col·labora des de l'inici a evitar dobles itineraris de tramitació i gestió, evitar novament sobrecàrregues als serveis socials bàsics, i es potencia la complementarietat i la subsidiarietat entre prestacions, per poder ampliar la població diana, promovent una implementació de l'IMV que segueixi apostant per l'autonomia i la dignitat de la ciutadania. El dictamen a elaborar haurà d'incloure aquesta nova realitat.

³ RD Llei 20/2020, de 29 de maig, pel qual es regula l'Ingrés Mínim Vital per a persones amb vulnerabilitat econòmica.

3. Nota metodològica

L'enquesta ha estat dissenyada pel grup de treball de la RGC del TSCAT. El treball de camp es va dur a terme entre el 9 de març i el 17 d'abril de 2020, i s'ha fet mitjançant una enquesta autoadministrada en línia, a la qual s'ha convidat a respondre a totes les persones col·legiades al TSCAT.

L'anàlisi de l'enquesta ha estat encarregada al grup de recerca GRITS (Grup de Recerca i Innovació en Treball Social), de la Universitat de Barcelona, i a la consultoria llabso. Per abordar-lo, a més de l'anàlisi numèrica i qualitativa de les dades, s'ha programat un total de tres sessions en línia per contrastar els resultats i obtenir *feedback* del grup de treball de la RGC del TSCAT. A les sessions hi han participat vuit persones del grup i dues persones dinamitzadores.

En relació amb l'anàlisi de dades, s'han de tenir en compte dues recodificacions que s'han realitzat:

- La variable "Àmbit de treball" l'hem recodificat en públic/privat, ja que la categoria "privat d'iniciativa social" tenia 127 respostes, mentre que "privat d'iniciativa mercantil" en tenia només 8.
- La variable "Sector de treball" l'hem recodificat amb un criteri de nombre de respostes, unificant les categories Educació (10 respostes), Empresa (2 respostes), Formació i assessorament tècnic (4 respostes), Habitatge (8 respostes), Justícia (6 respostes) i Altres (34 respostes) en un sol grup Altres (64 respostes).

4. Identificació de les persones que responen

L'enquesta ha tingut un total de 532 respostes vàlides, més de la meitat de les quals (57,5%) són de professionals que treballen en municipis de més de 50.000 habitants. Dos terços de les persones que han respost treballen a la demarcació de Barcelona, i la demarcació de Tarragona és la segona a aportar més respostes (10,7%). Quatre de cada cinc respostes són de professionals de l'àmbit públic. Més de la meitat treballen al sector dels Serveis Socials Bàsics, molt lluny del segon col·lectiu amb un nombre major, Salut, amb el 16,2%. I molt majoritàriament són professionals que es dediquen a l'atenció directa (84,7%).

Taula 1. Identificació de les persones que han respost l'enquesta

	Freqüència	Percentatge	Percentatge vàlid
Total			
Total	532	100,0	100,0
Territori			
Municipi de menys de 20.000 habitants	119	22,4	22,6
Municipi de 20.000 a 50.000 habitants	102	19,2	19,4
Municipi de més de 50.000 habitants	306	57,5	58,1
Sense dada	5	0,9	
Demarcació			
Alt Pirineu i Aran	5	0,9	0,9
Barcelona	355	66,7	66,7
Catalunya Central	16	3,0	3,0
Girona	43	8,1	8,1
Lleida	45	8,5	8,5
Tarragona	57	10,7	10,7
Terres de l'Ebre	11	2,1	2,1
Sense dada	0	0,0	
Àmbit			
Públic	423	79,5	80,1
Privat	105	19,7	19,9
Sense dada	4	0,8	
Sector			
Salut	86	16,2	16,2
Serveis Socials Bàsics	306	57,5	57,6
Serveis Socials Especialitzats	53	10,0	10,0
Tercer Sector	32	6,0	6,0
Altres	54	10,2	10,2
Sense dada	1	0,2	
Funció			
Atenció directa	450	84,6	84,7
Coordinació	35	6,6	6,6
Gestió de projectes	23	4,3	4,3
Altres	23	4,3	4,3

5. La RGC cap a les persones usuàries

5.1 Impacte de la RGC quant a millora en diferents aspectes

S'ha preguntat a les i els professionals que valorin, per a diferents aspectes, en quin grau rebre la RGC suposa una millora respecte a la RMI. L'àmbit en què identifiquen que hi ha més millora és en la cobertura de les necessitats bàsiques d'alimentació, higiene personal i roba, amb un 3,6 sobre 5. És l'única nota que se situa per sobre del 3, que és el punt mig real de l'escala. Hi ha tres àmbits que se situen molt a prop del 3: autonomia (2,9), salut personal i/o familiar (2,8) i escolaritat (2,7). I els quatre àmbits restants se situen entre el dos i el dos i mig: accés a l'habitatge i subministraments bàsics (2,4), inserció social/comunitària (2,2) i lleure i inserció formativa/laboral (2,1).

Tots els aspectes valorats tenen una desviació semblant en les respostes, amb només tres dècimes de diferència entre ells. L'ítem en què hi ha més acord sobre el seu impacte és "cobertura de les necessitats bàsiques d'alimentació, higiene, personal i roba", mentre que els ítems amb més dispersió són "escolaritat" i "accés a l'habitatge i subministraments bàsics".

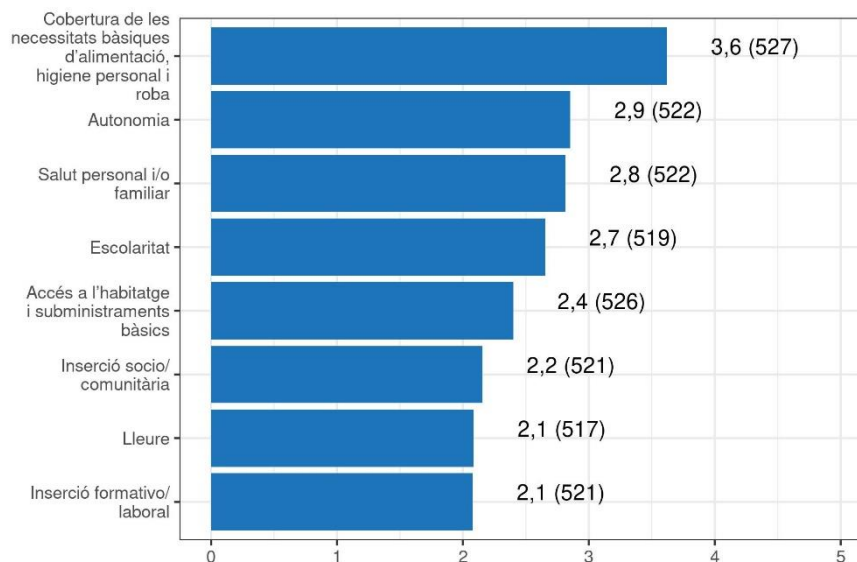

Figura 1. Mitjana (i nombre de respostes) del grau d'acord amb les i els treballadors socials respecte al que suposa per a les persones i les famílies percebre la RGC en diferents aspectes. Escala de referència entre 0 (molt en desacord) i 5 (molt d'acord).

En l'aspecte "alimentació, higiene i roba", que és on el grau d'acord amb la millora respecte a la RMI és més alt, el percentatge de respostes que hi estan molt d'acord és de

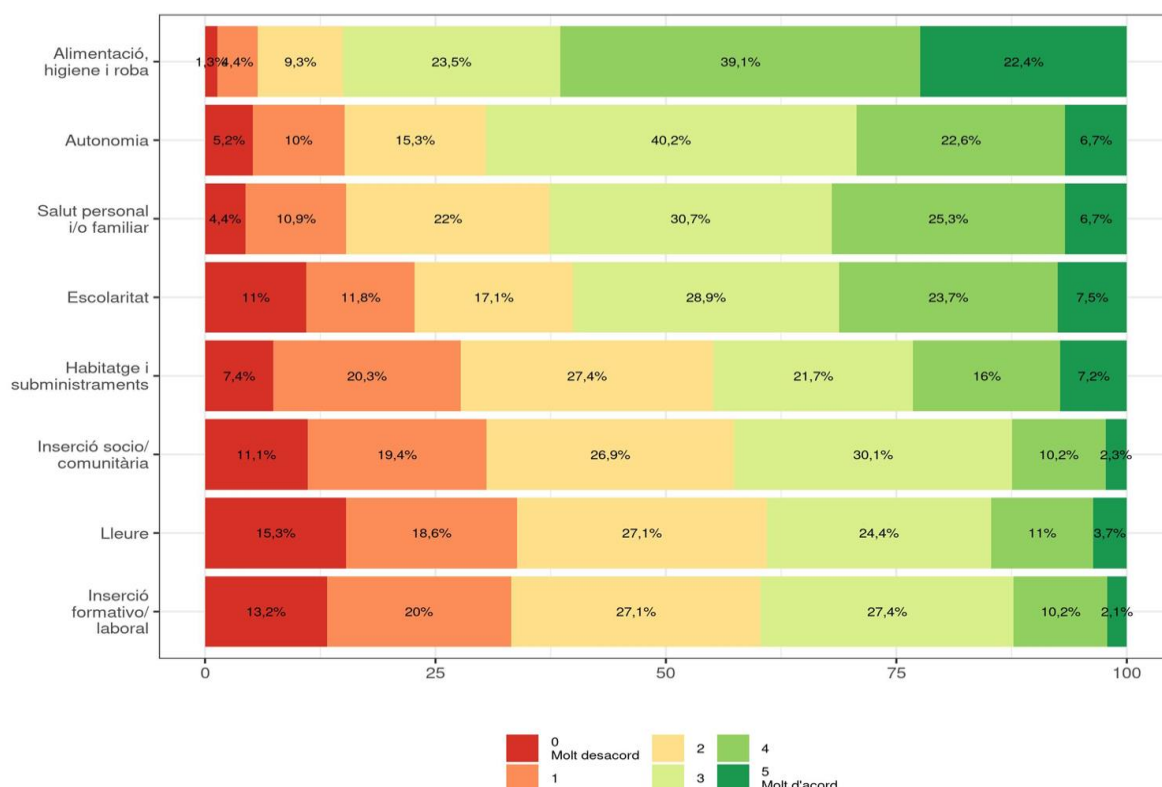

Figura 2. Percentatge que representa el grau d'acord de les i els treballadors socials respecte al que suposa per a les persones i les famílies percebre la RGC en diferents aspectes.

22,4%, i arriben a gairebé dos terços de les respostes si es tenen en compte les dues notes més altes (4 i 5).

En general, els dos posicionaments intermedis de l'escala (2 i 3) acumulen entre el 40% i el 50% de les respostes a l'enquesta.

Els aspectes que més percentatge de resposta acumulen en el posicionament 0 són el "lleure" (15,3%), la "inserció formativa-laboral" (13,2%), la "inserció social-comunitària" i la "escolaritat" (11%).

Els aspectes en què s'observa una major aportació de la RGC al benestar social-econòmic de les persones respecte a la RMI tenen relació amb l'increment de l'import a percebre de la RGC: cobertura de les necessitats bàsiques, autonomia, salut personal i/o familiar i escolaritat. Com es veurà més endavant, la incidència de la RGC a l'accés a l'habitatge i els subministraments bàsics no sembla que es pugui cobrir amb l'increment dels imports ja que, com es diu en algunes respostes, l'increment dels preus del mercat de l'habitatge i els subministraments associats tenen lògiques diferenciades de la resta de preus.

Les professionals tampoc creuen que el canvi de model hagi incidit en la millora de la inserció social-comunitària, ni en el lleure ni en la inserció formativa-laboral. Aquest darrer cas crida l'atenció perquè un dels canvis principals és l'aproximació de la gestió de

la RGC a treball i al SOC, tot i que acompanyat de la voluntarietat dels itineraris formatius i d'inserció.

Pel que fa al territori on treballen els i les professionals, el punt on es troben diferències més grans en les valoracions és a “accés a l'habitatge i subministraments”, on les i els professionals que treballen en municipis de menys de 20.000 habitants valoren la millora en quatre dècimes per sobre de la mitjana.

Per demarcacions territorials, a l'Alt Pirineu i l'Aran (que té només quatre respostes) es valora en més de tres dècimes per sobre de la mitjana les aportacions de la RGC quant a la “inserció formativa-laboral” i “accés a l'habitatge i els subministraments”, i per sota de la mitjana a “alimentació, higiene personal i roba”.

Barcelona se situa al voltant de la mitjana en una dècima en tots els aspectes, un comportament que, d'altra banda, s'explica pel fet que és el territori que acumula més respostes de la mostra.

La Catalunya Central destaca pel fet de valorar sis dècimes per sota de la mitjana l'aportació de la RGC a la “salut personal i/o familiar”.

Lleida destaca perquè valora set dècimes per sobre de la mitjana l'aportació de la RGC en “accés a l'habitatge i els subministraments”.

Les Terres de l'Ebre, en general, tenen una valoració per sobre de la mitjana en gairebé tots els aspectes. En destaquen els 1,2 punts de diferència a “escolaritat”, els 0,9 punts de diferència a “inserció social-comunitària” i a “habitatge i subministraments bàsics”, els 0,8 punts a “lleure”, els 0,7 punts a “salut personal i/o familiar” i els 0,4 punts a “inserció formativa-laboral”.

Per àmbit de treball, tant les i els treballadors de l'àmbit públic com del privat valoren de manera semblant les aportacions de la RGC en els diferents aspectes. La diferència més gran és de tres dècimes i es troba a “alimentació, higiene i roba”.

En relació amb el sector on es treballa, les i els professionals de salut destaquen perquè valoren tres dècimes per sota de la mitjana els ítems de “autonomia”, “alimentació, higiene i roba” i “escolaritat”.

Serveis socials bàsics se situa al voltant de la mitjana, com a molt a una diferència de dues dècimes, resultat que tampoc és remarcable ja que aporta la meitat de les respostes de la mostra.

Serveis socials especialitzats destaca per les valoracions quatre dècimes per sobre de la mitjana en els aspectes “inserció formativa-laboral” i “escolaritat”, i per les valoracions tres dècimes per sobre de la mitjana en “inserció social-comunitària” i “salut personal i/o familiar”.

El tercer sector destaca perquè valora les millores de la RGC just a la mitjana o per sota, amb les màximes diferències amb cinc dècimes a “alimentació, higiene i roba”, amb

quatre dècimes a “habitatge i subministraments” i amb tres dècimes a autonomia.

Les persones d’altres sectors que han respost destaquen pel fet de valorar tres dècimes per sota de la mitjana les aportacions de la RGC en el lleure.

Per últim, **en relació amb la funció que desenvolupa**, les dades no mostren gaires diferències entre les valoracions que fan els diferents grups i la mitjana global. La diferència més destacable són les quatre dècimes per sota de la mitjana que realitzen les i els professionals que desenvolupen altres funcions a “Escolaritat”.

5.2 Ampliació de la cobertura de necessitats de la RGC amb relació a la RMI

Les i els professionals es posicionen, de mitjana, en un 3,3 sobre 5 en el grau d’acord respecte al fet que la RGC amplia la cobertura de necessitats dels usuaris en comparació amb la RMI.

Mitjana	Desviació	Respostes
3,3	1,2	490

Amb una distribució apuntada cap als posicionaments mig-alt del grau d’acord, les posicions 3 i 4 de l’escala acumulen gairebé dos terços del total de respostes de l’enquesta.

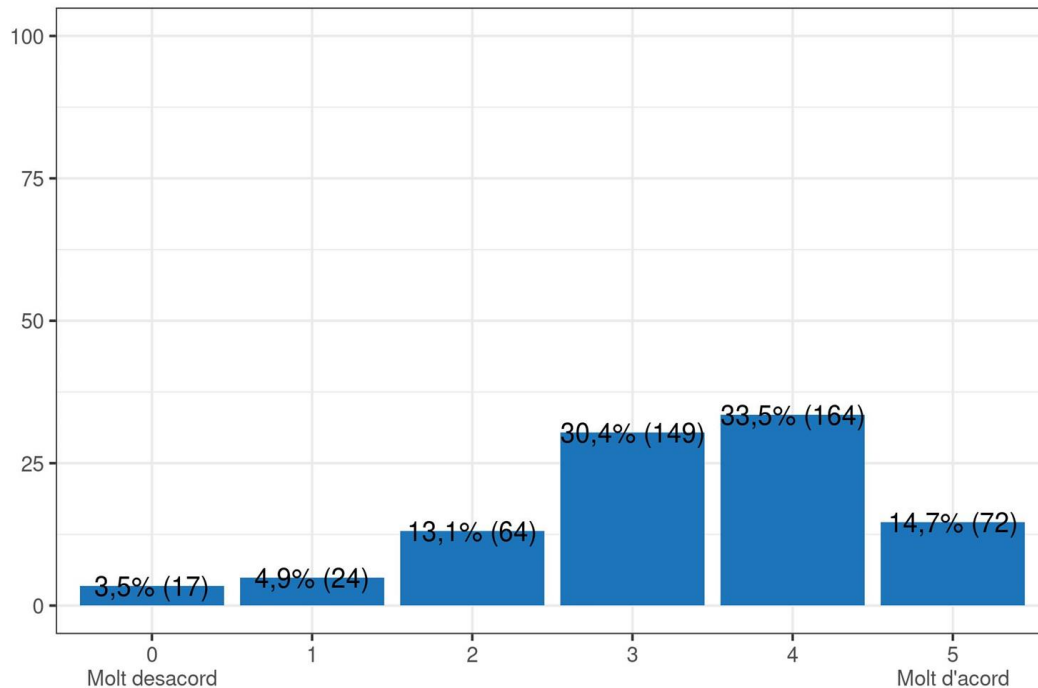

Figura 3. Percentatge que representa el grau d'acord de les i els treballadors socials pel que fa a l'ampliació de cobertura de necessitats de la RGC respecte a la RMI.

Tenint en compte les segmentacions amb les quals s'ha treballat fins al moment, destaquen per sota de la mitjana les i els treballadors del tercer sector, amb una puntuació mitjana de 2,9, i per sobre de la mitjana les i els treballadors de les Terres de l'Ebre, amb una puntuació mitjana de 3,9.

Aquesta pregunta disposava d'un espai de resposta oberta, on les persones enquestades podien afegir els comentaris que creguessin pertinents. 141 de les 532 persones han utilitzat aquest espai per fer alguna aportació (26,5% del total de respostes). D'aquestes, 115 (82%) eren aportacions de caire negatiu respecte a la RGC.

S'ha de tenir en compte que els comentaris addicionals a la pregunta han estat més utilitzats a mesura que la valoració a la pregunta principal era més negativa. Entre els pocs comentaris positius que s'han realitzat, destaquen l'increment de la quantia percebuda així com el fet que beneficia més les famílies nombroses.

Els comentaris negatius s'enfoquen bàsicament a dos àmbits: insuficiències i burocràcia.

Gairebé la meitat de les aportacions fan referència a insuficiències de la RGC, sobretot en el sentit que, tot i haver-se incrementat les aportacions, aquest increment no és suficient per fer front a les necessitats bàsiques, sobretot si es té en compte el preu de l'habitatge. També es posen en relleu insuficiències pel que fa a la capacitat de fer seguiment de les persones beneficiàries i a la capacitat d'inserció laboral.

Pel que fa als aspectes burocràtics, es percep la implementació de la RGC com un sistema de pura tramitació, on la capacitat d'incidència per part de les i els treballadors socials és més reduïda que amb la RMI, amb un menor grau de control sobre les persones usuàries, un menor coneixement sobre les causes de les denegacions (amb un percentatge de denegacions més elevat), menys comunicació amb els òrgans decisoris, impossibilitat de recórrer les denegacions i allargament dels procediments, a més de criteris menys realistes amb les situacions de les persones demandants.

Les següents cites literals representen bé el conjunt de les aportacions:

“[...] Cobreix més necessitats que l'antic PIRMI però ha incidit molt negativament en la inserció laboral, ja que la majoria tenen formació molt bàsica o inexistent i les feines a les quals poden optar sempre tenen un salari més baix que el que perceben per RGC, i contínuament veiem com no agafen feines i s'autodescarten per no perdre la prestació.”

“Amb la Renda Garantida des del Treball Social podíem estructurar un VERITABLE pla d'intervenció i pactar millores concretes. Actualment no tenim cap mesura real per treballar i forçar aspectes de millora cap a la persona i acaba esdevenint una prestació de ple dret sobre la qual els plans socials no tenen cap validesa real.”

“[...] També s'observa dificultat a l'hora de gestionar de manera òptima els diners de la prestació. Respecte a l'autonomia, la renda no l'ofereix, ja que crea un acomodament a aquesta prestació en alguns casos i un sentiment de 'dret' a cobrar-la a canvi de res.”

“[...] El tema que es descomptin els ajuts econòmics de familiars o amics, els d'aliments i altres prestacions fa que es mantingui la situació de precarietat i de dependència d'aquestes persones.”

“[...] Crea més dependència que no pas autonomia.”

6. La RGC cap als i les professionals del Treball Social

6.1 Valoració de les funcions que la RGC assigna a les i els professionals del treball social

Les i els professionals del treball social es posicionen, de mitjana, en un 2,3 sobre 5 quant al grau d'acord en què les funcions que li assigna la RGC li són pròpies.

Mitjana	Desviació	Respostes
2,3	1,3	483

Amb la moda de les respostes situada en el 3 i una distribució que tendeix cap a l'esquerra (cap al "molt en desacord"), les posicions 2 i 3 de l'escala acumulen el 54,8% de les respostes. És destacable que l'opció "0 molt en desacord" acumula gairebé el triple de respostes que l'opció "5 molt d'acord".

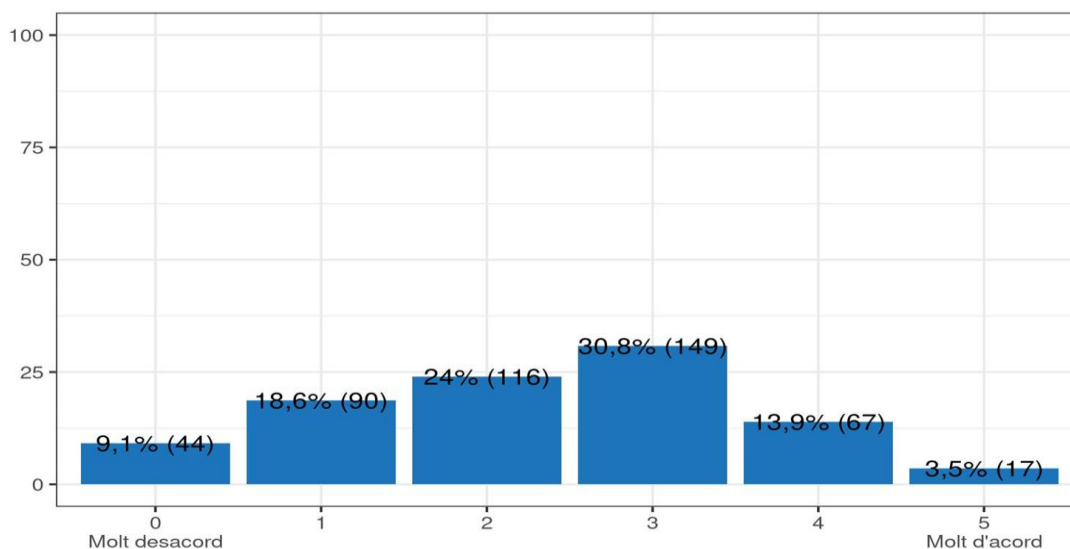

Figura 4. Percentatge que representa el grau d'acord de les i els treballadors socials sobre si les funcions que els assigna la RGC s'ajusten a les que li són pròpies.

Tenint en compte les segmentacions amb les quals s'ha treballat fins al moment, destaquen, quatre dècimes per sobre de la mitjana, les persones que desenvolupen tasques de coordinació i les que desenvolupen altres tipus de tasques; també quatre dècimes per sobre de la mitjana les persones que treballen a Serveis Socials Especialitzats i cinc dècimes per sobre de la mitjana les que treballen en altres sectors; tres dècimes per sobre de la mitjana les que treballen a l'àmbit privat, i set dècimes per sobre de la mitjana les que treballen a l'Alt Pirineu i l'Aran i les que no han indicat la grandària del territori on treballen (tot i que aquestes dues categories tenen un nombre molt baix de respostes).

Per sota de la mitjana, les diferències són menors i són en categories amb molt poques respostes i que no s'han identificat en alguna de les característiques.

Aquesta pregunta també disposava d'un espai obert perquè les persones enquestades poguessin fer aportacions a la resposta. 137 de les 532 persones que han respost l'enquesta han utilitzat l'espai obert (25,8% del total de respostes). Aproximadament un 4% de les aportacions tenen algun contingut positiu, i la majoria són en clau negativa.

Com ja passava a la pregunta anterior, la utilització de l'espai obert de comentaris s'ha utilitzat més a mesura que la valoració era pitjor.

Als comentaris negatius que més es repeteixen destaquen els següents aspectes:

- Les tasques que s'assigna a les i els treballadors socials no són les pròpies de la professió. Els toca fer tasques sobretot de caire burocràtic, de transmissió de documentació, i també de control.
- No són als equips de valoració de les demandes de la RGC i no es té en compte el seu criteri durant tot el procediment. Hi ha una manca d'incidència en la presa de decisions (atorgament i extincions) i una manca d'informació sobre els criteris amb els quals es prenen les decisions.
- S'assignen tasques al SOC per a les quals no tenen prou preparació; tasques que haurien de ser desenvolupades per les i els treballadors socials.
- No hi ha una bona coordinació amb el SOC, i això provoca la sensació que no s'estan fent les coses com s'haurien de fer i, per tant, que la RGC no està complint amb els propòsits per als quals es va pensar.
- No estan ben definides les tasques que pertocquen a les i els treballadors socials i, si ho estan, no en tenen coneixement.

El col·lectiu de serveis socials bàsics és el que més es queixa de la burocratització de les tasques i el desconeixement de les funcions.

Les següents cites literals representen el conjunt d'aportacions:

"[...] ens hem quedat sense funcions de la RGC pròpies per a la nostra intervenció i solament són gestors amb poca maniobra. Si hi ha algun incompliment no podem fer excepcionalitats."

"El gran problema és que els treballadors/es socials no som en els equips de valoració de la RGC, i els que estem treballant dia a dia amb les persones i/o famílies sabem la realitat de les necessitats de cadascuna."

"En les RGC hereves de les antigues PIRMI laborals són purs gestors que enviem nòmines, documentació, etc. i hi ha poc marge per a les valoracions professionals. Se suspenden RGC sense previ avís, etc. La TS ha de contenir situacions d'emergència inesperades quan hi ha suspensions o extincions no comunicades a la referent."

"La RGC assigna al SOC (administratiu) la tramitació de la prestació dels casos laborals, i a Serveis Socials els casos socials. D'aquesta manera se'ns anunciava que es pretenia alliberar els treballadors socials de tasques administratives per centrar-se en funcions d'apoderament i autonomia de la persona. La realitat, però, és ben diferent. La funció de diagnòstic social de la persona i el seu entorn és cabdal per determinar l'accés a una prestació social, i aquesta funció pròpia del treball social s'ha encomanat a perfils administratius de les oficines de treball. Aquest fet està generant, pels casos que coneixem, denegacions injustificades; decisions arbitràries; derivacions errònies i duplicació de recursos quan aquestes persones estan sent ateses per serveis d'inclusió social d'entitats socials."

6.2 Possibilitats de fer més i/o millor intervenció social amb la RGC

El 32,5% de les persones que han respost l'enquesta considera que el canvi de la RGC ha permès més i/o millor intervenció social. Aquest percentatge és inferior al de les que creuen que no ha estat així (42,7%), i lleugerament superior al de les persones que no han respost la pregunta (24,8%).

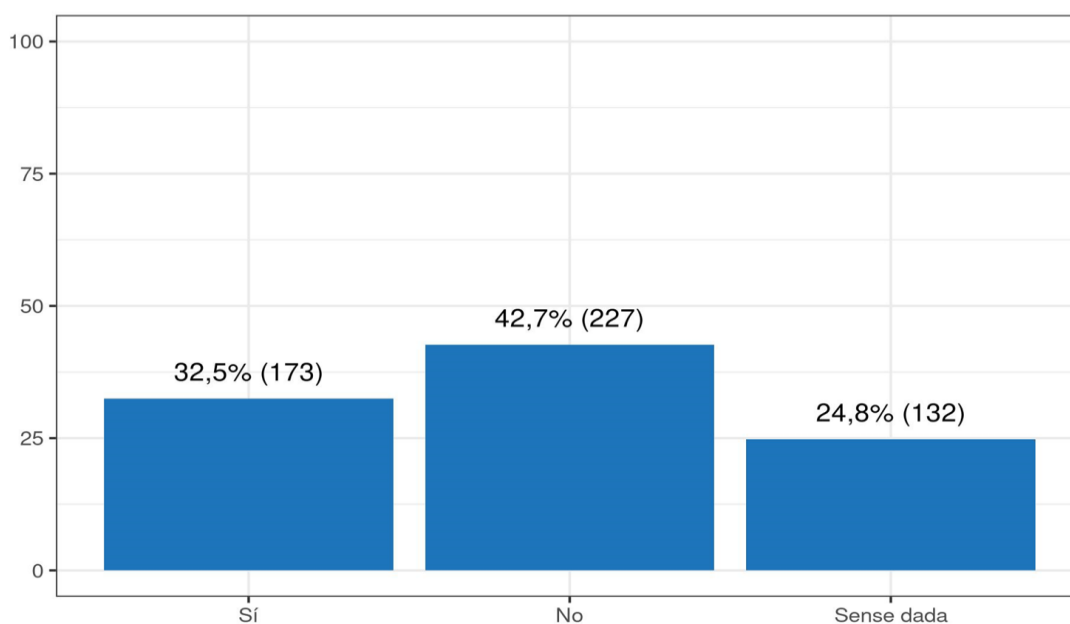

Figura 5. Percentatge de persones que creuen que el canvi de la RGC ha permès més i/o millor intervenció social.

Dividint la pregunta per les diferents segmentacions disponibles, tal com es mostra a la figura següent, les persones que treballen al sector públic fan una valoració pitjor del marge que els deixa la RGC que les que treballen en el sector privat. Les que treballen a Serveis Socials bàsics també en fan una valoració pitjor que les que treballen a Salut, a Serveis Socials Especialitzats, al Tercer Sector o en altres sectors. I les que fan atenció directa valoren pitjor que les que fan coordinació i gestió de projectes. Són les persones d'aquesta última segmentació, les encarregades de la gestió de projectes, les que s'han posicionat en un percentatge major de manera positiva amb el marge d'actuació que la RGC dona a les persones treballadores. En general, els percentatges de persones que no es posicionen és molt elevat.

6.3 Identificació de millores i dificultats de la RGC respecte a la RMI

Aquesta és una pregunta quàdruple, formada per una graella de preguntes obertes on es demanava a les persones enquestades que expliquessin les millores i les dificultats que trobaven en la RGC respecte a la RMI en dos àmbits: el de la intervenció social i l'administratiu.

La taula següent mostra el nombre de respostes per a cada pregunta:

Taula 2. Resum de les respostes a les preguntes obertes

	Millores	Dificultats
En relació amb la intervenció social	204 de les 532 persones que han respost l'enquesta han respost aquesta pregunta (38,3%). De les respostes, el 21% o no han vist cap millora o han assenyalat només aspectes negatius.	201 de les 532 persones que han respost l'enquesta han respost aquesta pregunta (37,8%).
En el pla administratiu	177 de les 532 persones que han respost l'enquesta han respost aquesta pregunta (33,3%). D'aquestes, el 71% han destacat aspectes positius, i la descàrrega de feina i les millores burocràtiques són els dos aspectes més mencionats amb molta diferència.	167 de les 532 persones que han respost l'enquesta han respost aquesta pregunta (31,4%). La manca de coordinació, la lentitud en el tràmit i en la resposta, la complexitat en la documentació i el desconeixement general dels casos que gestionen i tenen RGC són els aspectes en què més s'ha incidit.

En general, responen més les persones que han dit que la RGC no els dona més possibilitats de fer més i/o millor intervenció social, tot i que la diferència amb les que han dit que sí no arriba, en cap cas, a 10 punts percentuals. La diferència més gran es troba en les dificultats en el pla administratiu, que també és la que s'ha realitzat en darrera posició. S'ha de tenir en compte que moltes de les respostes obertes obtingudes a les preguntes anteriors també inclouen la resposta a aquestes preguntes.

Millores en la intervenció social

Els aspectes de millora que s'han destacat són:

- Increment de la quantitat econòmica.
- Que el tràmit inicial es faci des del SOC (comporta menys càrrega administrativa).
- Major accés per part de persones usuàries.

- Possibilitat de distingir laboral, laboral i social, social i sense seguiment (no PCI), i el fet que es gestionen els casos socials.
- Es té en compte més diferenciació dels ingressos en funció de la composició de la unitat familiar.
- És possible realitzar una intervenció més social atès que la persona que la percep no té la pressió que es quedarà sense ingressos. Es tracta d'una prestació no vinculada a un pla de treball, s'ha d'entendre això per no fer la comparativa amb la RMI i els seus objectius, seguiments i sancions. La intervenció social va més enllà del "condicionament" del pagament de la prestació o no.
- Permet establir noves formes de relació professional amb el beneficiari de la prestació i concentrar esforços en altres aspectes a millorar de la vida de les persones.
- Descongestió dels serveis socials.
- La no-obligatorietat de seguir un pla de treball i desvincular-nos de la funció d'agent de control.
- Les accions d'inserció laboral amb Oscobe i Gentis (entitats del Tercer Sector) ens permeten fer un millor treball en aquest àmbit.
- Millor estructura i seguiment de casos.
- El fet de no tenir la responsabilitat de la resolució de vegades permet treballar millor amb les persones.

Dificultats en la intervenció social

Les dificultats que s'han destacat són:

- Incompatibilitat amb feines inestables. Segueix promovent que és millor no treballar per les dificultats que això comporta.
- Dificultat en el seguiment dels expedients, sobretot de casos laborals amb dificultats socials.
- Manca de desenvolupament del reglament i de protocols de derivació entre SOC - SS - RGC i altres serveis implicats. Descoordinació amb el Departament de Treball.
- No permet la cobertura de les necessitats bàsiques. Impossible accés a habitatge i manca de lloguer social.
- Lentitud en les resolucions.
- Denegacions constants sense un motiu concret o motiu equivocat.
- No hi ha interlocutor per prioritzar les resolucions per poder fer ingressos en comunitats terapèutiques.

- Des del SOC, els professionals es limiten a gestionar la sol·licitud sense revisar la documentació presentada, sense informar ni orientar.
- Les cartes de requeriment als usuaris tarden molt, de vegades les reben un cop els han donat de baixa la prestació. El vocabulari és complex, moltes persones venen a serveis socials perquè no les entenen.
- No es poden fer recursos a les denegacions.
- Limitació en la capacitat d'intervenció social.
- Manca de directrius clares.
- Discrepàncies en els criteris de classificació dels casos (social/laboral).
- Expectatives diferents entre professionals i administració.
- No es té en compte la valoració professional en els casos complexos.
- Les entitats socials no estan acreditades per tramitar, fer seguiment i avaluar. Això pot deixar fora de la prestació persones que necessitin aquest acompanyament.
- Amb la RMI podies forçar el pla de treball, ara amb la RGC si no compleixen amb el pla continuen cobrant, únicament perden 150 € (abans els treballadors socials tenien més control).
- Es cronifiquen situacions i famílies que no volen participar en el pla de treball.
- Desconeixença dels casos que tenen concedida la RGC.
- En la RMI hi havia més pla d'intervenció amb l'usuari i/o família, hi havia un control més exhaustiu per part dels treballadors socials.
- Falta de comunicació, casos que no arriben a saber-se a serveis socials, no arriba informació de les rendes aprovades.
- No permet valorar ni fer seguiment dels casos valorats com a "no social".
- Poca flexibilitat per als casos excepcionals, com joves sols menors de 23 anys sense cap xarxa social ni familiar. També joves sols amb discapacitat i que de cop ja no són perceptors de PNC, perquè es valora que ja no tenen el 65%.

Millores en el pla administratiu

Els aspectes de millora que s'han destacat són:

- Ja no s'ha de fer gestions de sol·licitud, que es realitzen al SOC, i això els descarrega de feina.
- Més capacitat per realitzar tasques més pròpies de treballador/a social (sobretot pel fet de no haver de fer els tràmits).
- Augment de l'agilitat en els processos, sobretot per la gestió digital, l'aplicatiu i el web.

- Millora en la burocràcia (pel que fa a documentació necessària, sobretot).
- Més cobertura a la població (import i universalitat).

Dificultats en el pla administratiu

Els aspectes de dificultat que s'han destacat són:

- Lentitud en el procediment i en la resposta.
- Desconeixement dels casos que es gestionen i que tenen RGC.
- Poca coordinació, tant amb el referent com amb el SOC.
- Dilatació en la tramitació, temps d'espera.
- No hi ha claredat en els criteris d'acceptació/denegació.
- No hi ha capacitat de control sobre els casos, ni de poder explicar la valoració que en fan.
- No es té en compte la valoració tècnica de les i els treballadors socials.
- No poden incidir en els casos d'urgència.
- Comunicacions complicades als usuaris (per requeriments/denegacions), que no poden entendre.
- Documentació requerida complicada, complexitat del procés i dificultats per acompanyar-lo.
- Les persones beneficiàries no identifiquen quines són les tasques de les i els treballadors socials.

7. Sobre el paper del TSCAT

Les tres preguntes sobre el paper i les accions del TSCAT han tingut un alt grau de nul·la resposta a l'enquesta; un terç de les persones que l'han respost.

El 37,2% de les i els treballadors socials sap que el TSCAT formava part de la Comissió Promotora de la ILP de la RGC.

Taula 3. Saben que el TSCAT ha format part de la Comissió Promotora de la ILP de la RGC

	Freqüència	Percentatge	Percentatge vàlid
Sí	198	37,2	53,8
No	170	32,0	46,2
Sense dada	164	30,8	
Total	532	100,0	100,0

El 24,1% de les i els treballadors socials sap que el TSCAT forma part de la Comissió de Govern de la RGC.

Taula 4. Saben que el TSCAT forma part de la Comissió de Govern de la RGC

	Freqüència	Percentatge	Percentatge vàlid
Sí	128	24,1	35
No	238	44,7	65
Sense dada	166	31,2	
Total	532	100,0	100

El 33,1% de les i els treballadors socials està informat/da de les accions que es duen a terme des del TSCAT.

Taula 5. Estan informats/des de les accions que es duen a terme des del TSCAT

	Freqüència	Percentatge	Percentatge vàlid
Sí	176	33,1	48,4
No	188	35,3	51,6
Sense dada	168	31,6	
Total	532	100,0	100,0

Aquest conjunt de preguntes tenia també un espai obert que preguntava sobre quin creuen que ha de ser el posicionament del TSCAT en relació amb la RGC. 195 de les 532 persones que han respost l'enquesta han utilitzat aquest espai, el 36,7%.

Les respostes obtingudes poden classificar-se en 5 grups (cada resposta, en ser una pregunta oberta, es podia classificar en més d'una categoria): avaluació i seguiment de l'aplicació i del funcionament; defensa del rol del treball social; actuació com a grup d'interès en pro dels drets i les garanties socials; formació i suport a professionals; coordinació entre agents. A més, algunes persones han aprofitat l'espai per fer una crítica a la mateixa RGC o per expressar el desconeixement que tenien sobre la renda. La distribució de les respostes queda de la següent manera:

Taula 6. Quantificació de la classificació de les respostes

	Freqüència de categoritzaci ó	Percentatge sobre categorització (n=244)	Percentatge sobre respostes (n=195)
Avaluació i seguiment de l'aplicació i del funcionament	112	45,9	57,4
Defensa del rol del treball social	51	20,9	26,2
Actuació com a grup d'interès en pro dels drets i les garanties socials	36	14,8	18,5
Formació i suport a professionals	26	10,7	13,3
Coordinació entre agents	19	7,8	9,7
TOTAL	244		

A "Avaluació i seguiment de l'aplicació i del funcionament" hem classificat totes les persones que creuen que el TSCAT ha de treballar per recollir com s'està implementant la RGC, recollint l'opinió de les persones professionals, estant atent perquè es compleixi la llei i es desenvolupi en tota la seva complexitat i abast. També hi ha qui va més enllà i proposa que es demani un pas més cap a una renda de ciutadania, o que es torni en certs aspectes a la RMI (perquè, diuen, les i els treballadors socials troben que actualment es generen disfuncionalitats que abans no es generaven). En tot cas, aquestes dues visions contraposades tenen com a punt d'unió el fet que el TSCAT ha de servir de canalització de les opinions i el coneixement acumulat de les i els professionals del treball social per ajudar al desenvolupament de la RGC.

- *Intermediació entre els professionals i l'Administració. És a dir, proporcionar a l'Administració la visió de la realitat del professional.*

- *Escolta de l'opinió dels professionals que estan realitzant actualment les sol·licituds de la Renda Garantida de Ciutadania (entitats del tercer sector i administracions públiques), i defensa de la seva opinió, ja que ells i elles tenen més coneixement sobre el tema.*
- *Transmetre el que les professionals del treball social opinem quant al funcionament actual de la RGC, tant els beneficis que s'han obtingut com aquells punts que es podrien millorar, i aquells en què veiem que no està repercutint de manera positiva i en què cal prendre altres mesures (per exemple amb la problemàtica actual d'habitatge, l'equiparació dels sous amb la RGC —tenim gent treballant per molt menys del que cobra una família i assumint un lloguer exorbitant i en canvi ens podem trobar amb famílies ocupant i tenint una RGC íntegra per cobrir les necessitats bàsiques i amb més puntuació a l'hora de tenir accés a beques de menjador, escoles... S'ha de reajustar per tal de no fer un greuge comparatiu amb aquelles persones que estan treballant en precari—.*
- *En primer lloc, demanar el posicionament de les col·legiades; trobo que aquesta enquesta va tard. Qui liderava el col·legi va decidir “defensar” la RGC i impulsar-la, sense conèixer el nostre posicionament. El que tenim és una renda mínima, no bàsica. És a dir, el que ja teníem; es va eliminar un programa pioner i amb trenta anys d'història, que caldria reformar, evidentment, com ja es feia, en funció de la situació socioeconòmica del moment.*

Sota l'ítem “Defensar el rol del treball social” s'ha classificat totes les opinions que diuen que el TSCAT ha de vetllar perquè les funcions del treball social siguin reconegudes i fomentades, així com aquelles que diuen que s'hauria d'afegir o treure funcions, incloure a les i els treballadors socials en espais en els quals ara no tenen accés, etcètera. No hi ha un acord sobre quin ha de ser el rol i les funcions a potenciar.

- *Promoure la RGC com una eina per a les TS dotant-nos de poder real partint d'uns objectius concrets que permetin l'evolució, l'autonomia i l'empoderament de la persona.*
- *Potser és necessari prèviament debatre si volem vincular el treball social a aquesta prestació.*
- *Exigir una coordinació mínima amb el SOC.*
- *Treure el rol d'administratives de serveis socials (és a dir, que els serveis socials no serveixin únicament per penjar o enviar documentació de la RGC, sinó que es limitin a fer el seu pla d'intervenció).*
- *Tenir accés a les activitats formatives del SOC (poder derivar casos per a formació prelaboral).*

- *Defensar la RGC sempre que vagi de la mà d'altres polítiques socials. Si no, no deixa de ser un recurs assistencial. La lluita no es pot acabar en l'aprovació de la RGC. Els ciutadans ens segueixen veient com a professionals gestors de recursos. Hem de potenciar altres funcions que també fem i a les quals no donem importància ni nosaltres mateixes.*

L'ítem "Actuar com a grup d'interès en pro dels drets i les garanties socials" recull aquelles opinions que creuen que el TSCAT hauria de fer el possible perquè les persones usuàries que actualment queden fora de la RGC hi puguin tenir accés. Això inclou els que en queden fora tant per les dificultats de la tramitació com perquè no compleixen requisits per tenir una feina a temps parcial.

- *Optar per un posicionament ampli desvinculat dels SS bàsics que sovint confonen la RGC amb la RMI i pretenen mantenir el mateix nivell d'intervenció. Es tracta de la defensa d'un dret bàsic que no hauria d'anar subjecte a un pla de treball tot i que en molts casos és molt recomanable. Serà una qüestió dels SS aconseguir treballar d'una altra manera els plans de treball. En aquesta línia de defensa del dret bàsic és cap on ha d'anar el TSCAT.*

A "Formació i suport a professionals" es recull aquelles persones que demanen suport per part del TSCAT en determinats tràmits, formació sobre les funcions i rols de les i els treballadors socials i sobre la mateixa RGC, o divulgació, tant a professionals com a usuàries, de les condicions d'accés i el rol i les possibilitats de treball amb les i els treballadors socials.

Per últim, l'ítem "coordinació entre agents" inclou aquelles persones que demanen un paper actiu del TSCAT per coordinar els diferents agents que intervenen en la tramitació, gestió i seguiment de la RGC amb l'objectiu de millorar-ne la tramitació.

8. Resum de resultats

L'àmbit en què la RGC aporta una major millora a les persones i famílies que la perceben és, segons les i els treballadors socials, la cobertura de les necessitats bàsiques d'alimentació, higiene personal i roba, amb un 3,6 sobre 5.

El segueixen, per sobre del dos i mig, autonomia (2,9), salut personal i/o familiar (2,8) i escolaritat (2,7). I els quatre àmbits restants se situen entre el dos i el dos i mig: accés a l'habitatge i subministraments bàsics (2,4), inserció social-comunitària (2,2) i lleure i inserció formativa-laboral (2,1).

Atenent a les diferències en la valoració per diferents segmentacions, i tenint en compte només les diferències de tres dècimes o més, les i els professionals dels territoris amb menys població valoren millor que la mitjana les aportacions respecte a la millora en "accés a l'habitatge i subministraments".

Per demarcacions territorials, les valoracions que se situen més per sobre de la mitjana les realitzen les i els treballadors socials de les Terres de l'Ebre, i en destaquen "escolaritat" (+1,2), "inserció social-comunitària" i "habitatge i subministraments bàsics" (+0,9), "lleure" (+0,8), "salut personal i/o familiar" (+0,7) i "inserció formativa-laboral" (+0,4). A Lleida es valora per sobre de la mitjana "accés a l'habitatge i els subministraments" (+0,7). A la Catalunya Central es valora per sota de la mitjana "salut personal i/o familiar" (-0,6). I a l'Alt Pirineu i Aran es valora per sobre de la mitjana "inserció formativa-laboral" i "accés a l'habitatge i els subministraments" (-0,4) i per sota de la mitjana "alimentació, higiene personal i roba".

Les i els professionals de salut valoren per sota de la mitjana les millores de la RGC quant a "autonomia", "alimentació, higiene i roba" i "escolaritat" (-0,3). A serveis socials especialitzats es valora per sobre de la mitjana "inserció formativa-laboral" i "escolaritat" (+0,4) i "inserció social-comunitària" i "salut personal i/o familiar" (+0,3). En el tercer sector es valora per sota de la mitjana "alimentació, higiene i roba" (-0,5), "habitatge i subministraments" (-0,4) i "autonomia" (-0,3).

Quant al grau d'acord sobre l'ampliació de cobertura de la RGC respecte a la RMI, les i els professionals del treball social es posicionen, de mitjana, en un 3,3 sobre 5, amb gairebé dos terços de les respostes ubicades en les posicions 3 i 4.

Atenent a les segmentacions, la puntuació més baixa respecte a la mitjana (és a dir, valoren que l'ampliació de cobertura és menor que en la resta de professionals) la donen les i els treballadors socials del tercer sector, amb un 2,9; mentre que la valoració més alta la donen les i els treballadors socials de les Terres de l'Ebre.

Pel que fa a la valoració de l'adequació de les funcions que la RGC els assigna, els i les

professionals se situen en el 2,3 sobre 5.

Les i els professionals que més d'acord estan en el fet que les funcions que els assignen són les pròpies de les i els treballadors socials són les que desenvolupen tasques de coordinació i altres tipus de tasques. També les que treballen a serveis socials especialitzats i en altres sectors, les que treballen en l'àmbit privat i les que treballen a l'Alt Pirineu i Aran.

El 37,2% de les i els treballadors socials saben que el TSCAT va formar part de la **Comissió Promotora** de la ILP de la RGC, el 24,1% que el TSCAT forma part de la **Comissió de Govern** de la RGC, i el 33,1% està **informat/da de les accions** que es duen a terme des del TSCAT.

9. Conclusions

Aquest informe analitza les dades recollides a l'enquesta "La Renda Garantida de Ciutadania (RGC) des de la perspectiva dels i de les treballadores socials", realitzada des del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya, que tenia per objectiu conèixer com s'estava vivint, des del treball social, la implementació de la RGC, tant pel que fa a les implicacions cap a les persones usuàries com per les tasques assignades a les i els professionals i el paper que havia de tenir el mateix Col·legi.

Com a visió de conjunt, s'ha de tenir en compte que les persones que han respost l'enquesta valoren més positivament les aportacions de la RGC cap a les persones usuàries que cap a les funcions pròpies que s'assigna a les i els treballadors socials.

9.1 L'impacte de la RGC

Respecte a l'impacte en la vida dels beneficiaris i beneficiàries⁴

Es valora sobretot l'ampliació de cobertura (tot i que es qualifica d'insuficient i no arriba a cobrir algunes necessitats bàsiques com l'habitatge o els subministraments) i el que això suposa per a les persones quant a autonomia i millora del que, de manera més comuna, és considerat com a necessitat vital (salut i educació). En canvi, es valora més negativament el que té a veure amb aspectes socials-relacionals de la persona (inserció social-comunitària i lleure) i la inserció formativa-laboral. També es critica la complexitat en la tramitació de la RGC per a les persones usuàries, que s'ha de fer amb professionals que no estan preparats per tractar les necessitats personals del col·lectiu al qual es dirigeix i que, a més, es realitza mitjançant un llenguatge complicat i completament de manera telemàtica, fet que implica haver d'aportar documentació complicada de recollir. En l'apartat més pràctic, es critica que desincentivi l'activació laboral de les persones que la perceben, tot i que es reconeix que té en compte la possibilitat de ser complementada amb altres rendes o, fins i tot, amb alguns contractes laborals (de manera excepcional). Una part de les respostes van també en la direcció de criticar la voluntarietat dels itineraris d'inserció laboral i la voluntarietat de seguir un pla de treball. En resum, tenint en compte les preguntes obertes del qüestionari, s'identifiquen dos àmbits principals de crítica: les insuficiències i la burocràcia.

⁴ Vegeu l'apartat 5 (pàgines 12 a 17)

Respecte a l'impacte en les funcions dels treballadors i treballadores socials

El segon dels aspectes té a veure amb les afectacions de la RGC a les funcions de les i els treballadors socials. Sembla que els professionals que han contestat l'enquesta no acaben de trobar-s'hi a gust, ni identifiquen les funcions que se'ls atorguen amb les que entenen que han de ser les seves pròpies, ni amb el marge que aquest canvi de funcions els podria donar per reorientar les seves tasques professionals. En general, s'observa una manca de coneixement i de traspàs d'informació sobre el canvi de RMI a RGC; el que comporta en els rols, el que s'espera ara de la RGC i el paper del treball social en aquest nou paradigma. També s'expressa disgust amb el rol tramitador, que els ha convertit en suport a les persones que han de tramitar la petició de RGC sense tenir cap control en el procés ni sentir que es té en compte l'opinió professional de les i els treballadors socials en casos complexos. I s'ha acusat la descoordinació amb les professionals encarregades de tramitar i valorar les peticions de RGC des del Departament de Treball i el SOC. Tanmateix, s'ha de tenir en compte que, al llarg de tota l'enquesta, les persones que més han tendit a utilitzar les preguntes obertes per fer aportacions han estat les que han tendit a fer una pitjor valoració. I que, en alguns casos, els mateixos factors que eren valorats de manera negativa per part d'unes persones són valorats de manera positiva per part d'altres. En resum, els aspectes més criticats són que les tasques assignades al treball social no són les pròpies de la professió, que no són en els equips de valoració de les demandes i, en general, que no es té en compte la seva opinió professional durant tot el procés; que s'assignen tasques al SOC per a les quals no estan preparats, i que no estan ben definides les tasques de les i els treballadors socials o, en cas que sí que ho estiguin, no n'hi ha un coneixement suficient en el col·lectiu.

Respecte al paper del TSCAT

El grau de coneixement de la participació del Col·legi en diferents fases de l'impuls i el desplegament de la RGC és molt baix. I el mateix passa amb el percentatge de persones que coneixen les accions que, en general, du a terme el Col·legi. Quant a les accions de futur (i present) que hauria de fer el TSCAT en relació amb la RGC, la que més clara veuen les persones que han respost l'enquesta és la d'avaluació i seguiment de l'aplicació i el funcionament de la renda. També s'ha expressat la necessitat que el TSCAT faci funcions de defensar el rol del treball social en el marc de la renda, actuar com a grup d'interès en pro dels drets i les garanties socials, realitzar formació i suport a professionals que treballen en l'àmbit de la RGC i coordinar els diferents agents que hi intervenen.

9.2 Sensibilitats i posicionaments diversos dels treballadors i treballadores socials

Una lectura àmplia de les dades analitzades mostra diferents formes subjacents de comprendre el treball social, així com la mateixa RGC. Es poden identificar en els dos extrems les següents sensibilitats:

- **Visió positiva:** D'una banda, hi ha les persones que entenen la RGC com un pas més cap a l'autonomia i el creixement personal de les persones usuàries; una oportunitat per donar espai a les persones usuàries perquè puguin desenvolupar-se lluny de les coercions dels models anteriors de rendes, en què es trobaven sotmeses a un estricte control de l'activitat, la despesa i, en el fons, la discrecionalitat d'una persona professional que podia decidir sobre el destí de la renda. En aquest nou context, les persones que veuen aquestes potencialitats en el nou model tendeixen a concebre la professió com un acompanyament voluntari per fer un treball amb les persones usuàries que les ajudi a sortir de situacions que no les deixen viure amb total plenitud o que els generen dificultats de les quals podrien alliberar-se.
- **Visió negativa:** D'altra banda, hi ha les persones que han entès la RGC com un pas enrere, ja que els ha fet perdre el control sobre l'evolució i el destí final de la percepció econòmica de les persones usuàries. I entenen que, d'aquesta manera, el seu rol queda minvat, ja que els manquen les eines d'actuació que els ajudaven a ser útils per a les persones usuàries. Aquest canvi de rol entenen que les deixa en una posició desafavorida en un context en el qual no són cridades ni en la valoració inicial, ni en la definició dels itineraris a seguir, ni en la solució de problemes que sorgeixen durant tot el procés.
- **Visió híbrida:** Per últim, entre aquestes dues posicions extremes hi ha un conjunt híbrid de sensibilitats que, tot i tenir el mateix objectiu final, que es concreta a ajudar les persones a sortir d'una situació vital que podríem considerar com a no desitjada, discrepen de quin ha de ser el seu paper i la seva aportació en tot aquest procés.

S'ha de tenir en compte que, si bé és possible agrupar les diferents opinions en calaixos d'actuació, tal com ja s'ha dit, el que no és tan clar és quina direcció hauria de prendre l'actuació. És a dir, i com també s'ha recollit en aquest informe, es mostren diferents sensibilitats respecte a la RGC, tant en relació amb les persones usuàries com amb les tasques de les i els treballadors socials. Això comporta que, també en parlar del paper que ha de tenir el Col·legi, si bé les diferents sensibilitats poden estar d'acord en quina tasca s'ha de desenvolupar (posem com a exemple la d'avaluació i seguiment de l'aplicació de la renda), no hi ha un acord unànimе sobre què ha de perseguir aquesta acció ni quin enfocament ha de tenir. Aquestes contradiccions, que fan que d'una mateixa línia d'actuació se'n pugui derivar una acció o la contrària, es fan més paleses en el cas de defensar el rol del treball social en el marc de la renda i en l'actuació com a grup d'interès en pro dels drets i les garanties socials.

Annexos

A.1 Enquesta

1ª PART: Dades d'identificació com a Treballador/a Social

Anys d'experiència com a treballador/a social:

Territori on treballes:

- Municipi de menys de 20.000 habitants.
- Municipi de 20.000 a 50.000 habitants.
- Municipi de +50.000 habitants.

Demarcació territorial:

- Barcelona
- Girona
- Lleida
- Tarragona
- Alt Pirineu i Aran
- Catalunya Central
- Terres de l'Ebre

Àmbit de treball:

- Públic
- Privat d'iniciativa social
- Privat d'iniciativa mercantil
-

Sector de treball:

- Serveis Socials Bàsics
- Serveis Socials Especialitzats.
- Salut
- Educació
- Justícia
- Empresa
- Habitatge
- Tercer Sector
- Formació i assessorament tècnic
- Altres: Quins:

Funció que desenvolupes:

- Atenció directa
- Gestió de projectes
- Coordinació
- Altres: Quines:

2ª PART: Valora l'impacte de la Renda Garantida de Ciutadania (RGC)

Valora el teu grau d'acord amb les següents afirmacions tenint en compte que 0 és molt en desacord i 5 molt d'acord:

2.1. La RGC ha suposat per les persones i famílies que la perceben una millora a nivell de:

	0	1	2	3	4	5
Cobertura de les necessitats bàsiques d'alimentació, higiene personal i roba						
Accés a l'habitatge i subministraments bàsics						
Escolaritat						
Lleure						
Salut personal i/o familiar						
Autonomia						
Inserció formativo/laboral						
Inserció socio/comunitària						

2.2. La RGC amplia la cobertura de necessitats dels usuaris respecte la Renda Mínima d'Inserció (RMI):

0	1	2	3	4	5
Molt desacord					Molt d'acord

Observacions o altres aspectes a destacar:

2.3. Les funcions que la RGC assigna als professionals del Treball Social s'ajusten a les que ens són pròpies:

0	1	2	3	4	5
Molt desacord					Molt d'acord

Observacions o altres aspectes a destacar:

2.4. Les professionals dels serveis socials:

Tenim més possibilitats de fer més i/o millor intervenció social? Sí/No

Quines millores i quines dificultats destacaries de la RGC respecte la RMI?

	Millores	Dificultats
En relació a la intervenció social	1.- 2.- 3.-	1.- 2.- 3.-
A nivell administratiu	1.- 2.- 3.-	1.- 2.- 3.-

3ª PART: El paper del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya (TSCAT)

Sabies que el TSCAT formava part de la Comissió Promotora de la ILP de la RGC? Sí/No

Sabies que el TSCAT forma part de la Comissió de Govern de la RGC? Sí/No

Estàs informat de les accions que es duen a terme des del TSCAT? Sí/No

Quin creus que hauria de ser el posicionament del TSCAT en relació a la RGC?

Grup de Treball Pobresa / RGC
Comissió Serveis Socials Bàsics
TSCAT

12 de Febrer de 2020

A.2 Figures complementàries

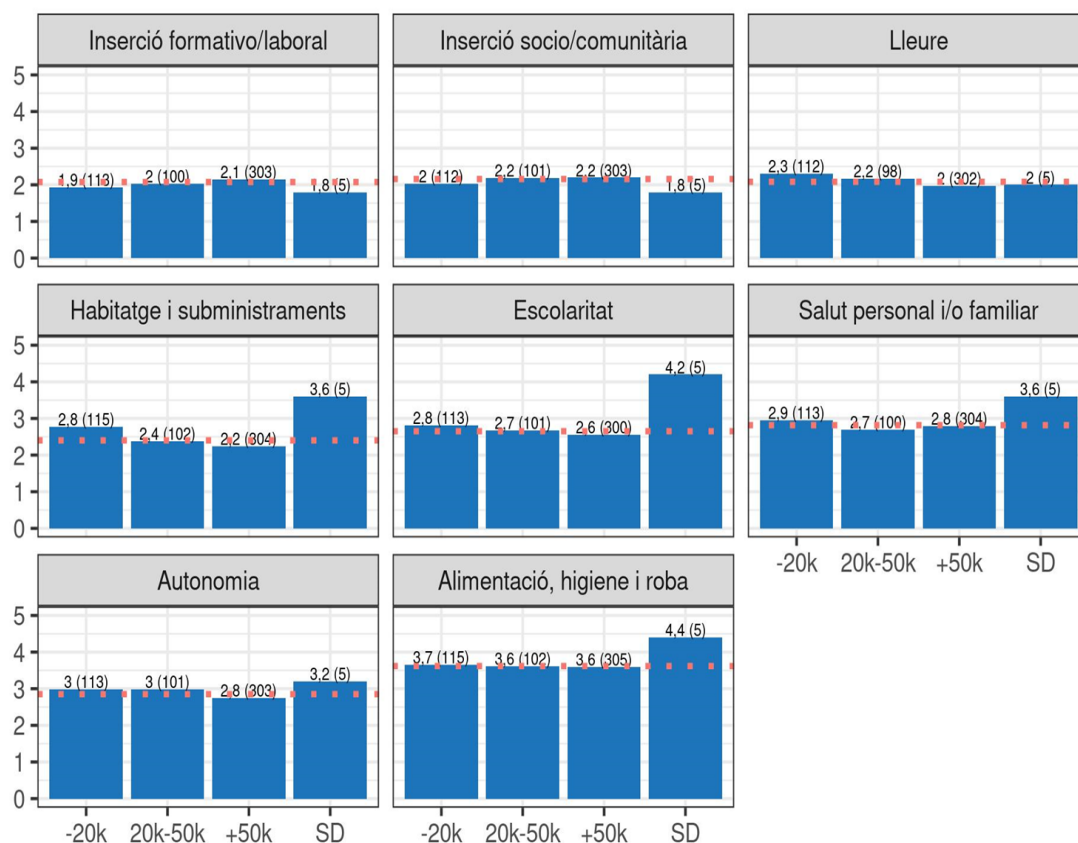

Figura 6. Mitjana (i nombre de respostes) del grau d'acord de les i els treballadors socials respecte al que suposa per a les persones i les famílies percebre la RGC en diferents aspectes segons el territori on treballa. Escala de referència entre 0 (molt en desacord) i 5 (molt d'acord).

-20k: Municipis de menys de 20.000 habitants
 20k-50k: Municipis de 20.000 a 50.000 habitants
 +50k: Municipis de més de 50.000 habitants

SD: Sense dada

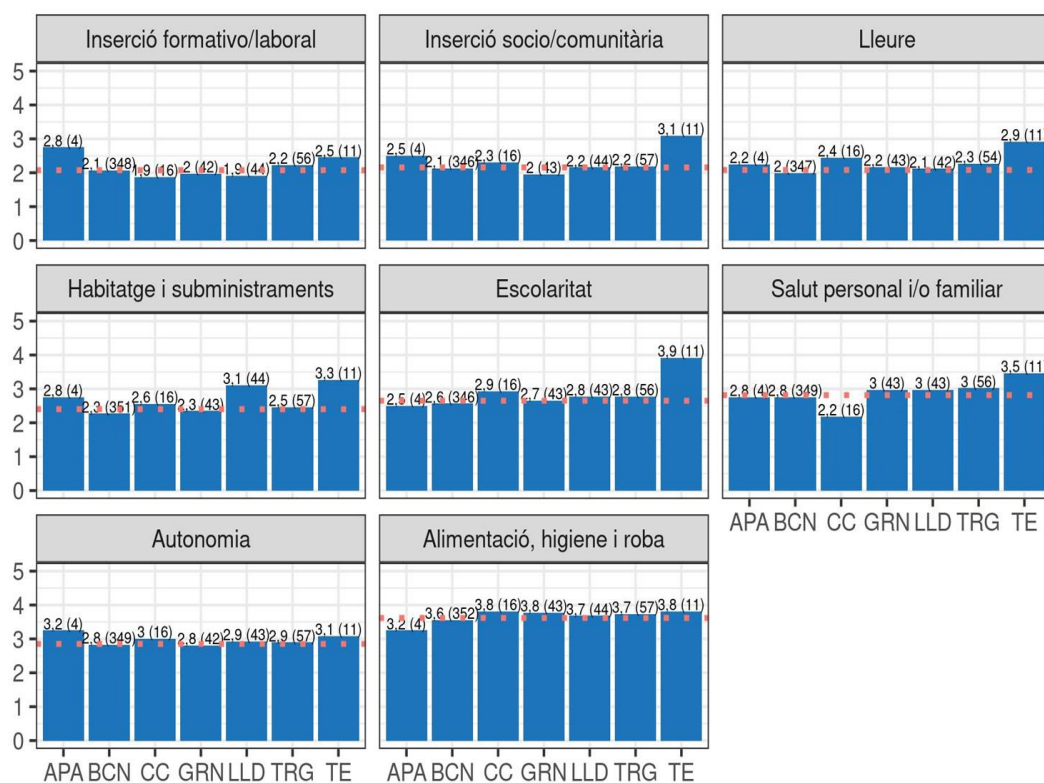

Figura 7. Mitjana (i nombre de respostes) del grau d'acord de les i els treballadors socials respecte al que suposa per a les persones i les famílies percebre la RGC en diferents aspectes segons la demarcació territorial on treballa. Escala de referència entre 0 (molt en desacord) i 5 (molt d'acord).

APA: Alt Pirineu i Aran

BCN: Barcelona

CC: Catalunya Central

GRN: Girona

LLD: Lleida

TRG: Tarragona

TE: Terres de l'Ebre

SD: Sense dada

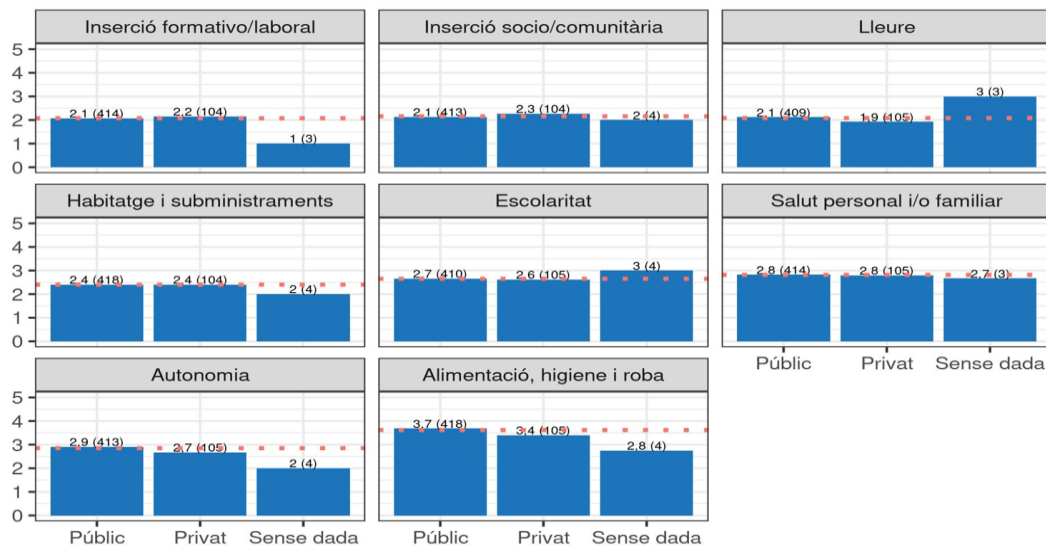

Figura 8. Mitjana (i nombre de respostes) del grau d'acord de les i els treballadors socials respecte al que suposa per a les persones i les famílies percebre la RGC en diferents aspectes segons l'àmbit on treballa. Escala de referència entre 0 (molt en desacord) i 5 (molt d'acord).

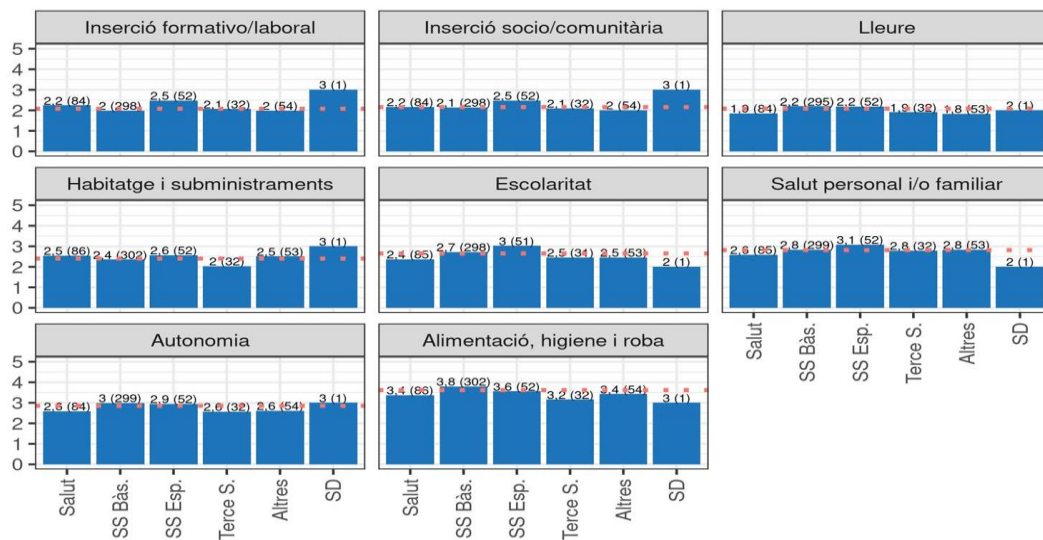

Figura 9. Mitjana (i nombre de respostes) del grau d'acord de les i els treballadors socials respecte al que suposa per a les persones i les famílies percebre la RGC en diferents aspectes segons el sector on treballa. Escala de referència entre 0 (molt en desacord) i 5 (molt d'acord).

SS Bàs.: Serveis Socials Bàsics

SS Esp.: Serveis Socials Especialitzats

Terce S.: Tercer Sector

SD: Sense dada

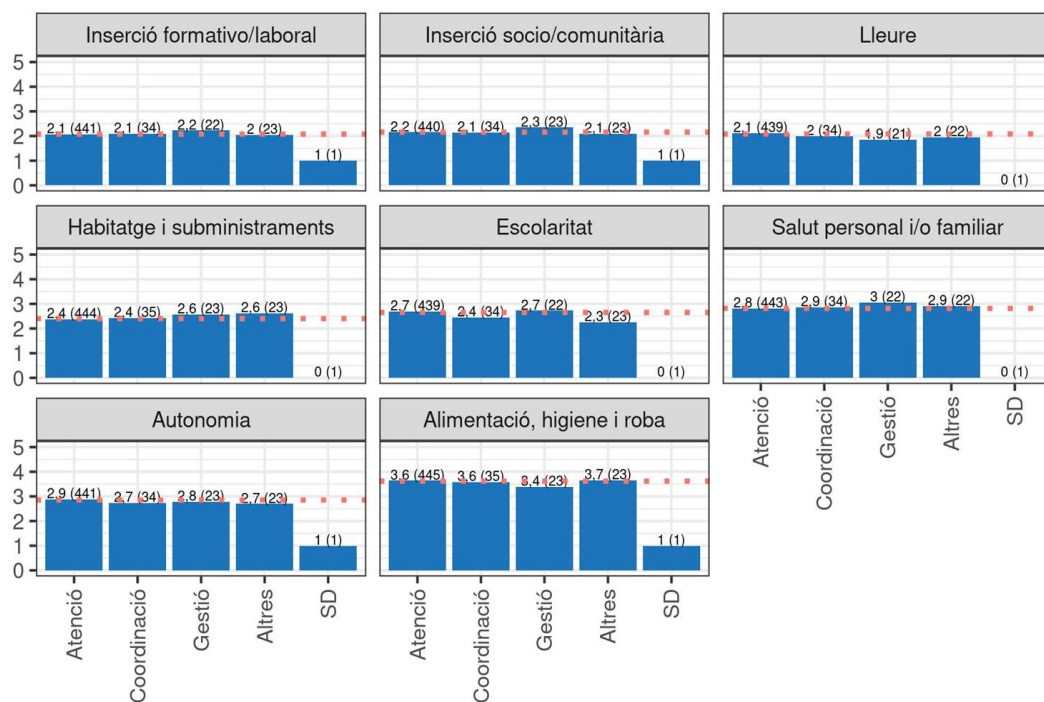

Figura 10. Mitjana (i nombre de respostes) del grau d'acord de les i els treballadors socials respecte al que suposa per a les persones i les famílies percebre la RGC en diferents aspectes segons la funció que desenvolupa. Escala de referència entre 0 (molt en desacord) i 5 (molt d'acord).

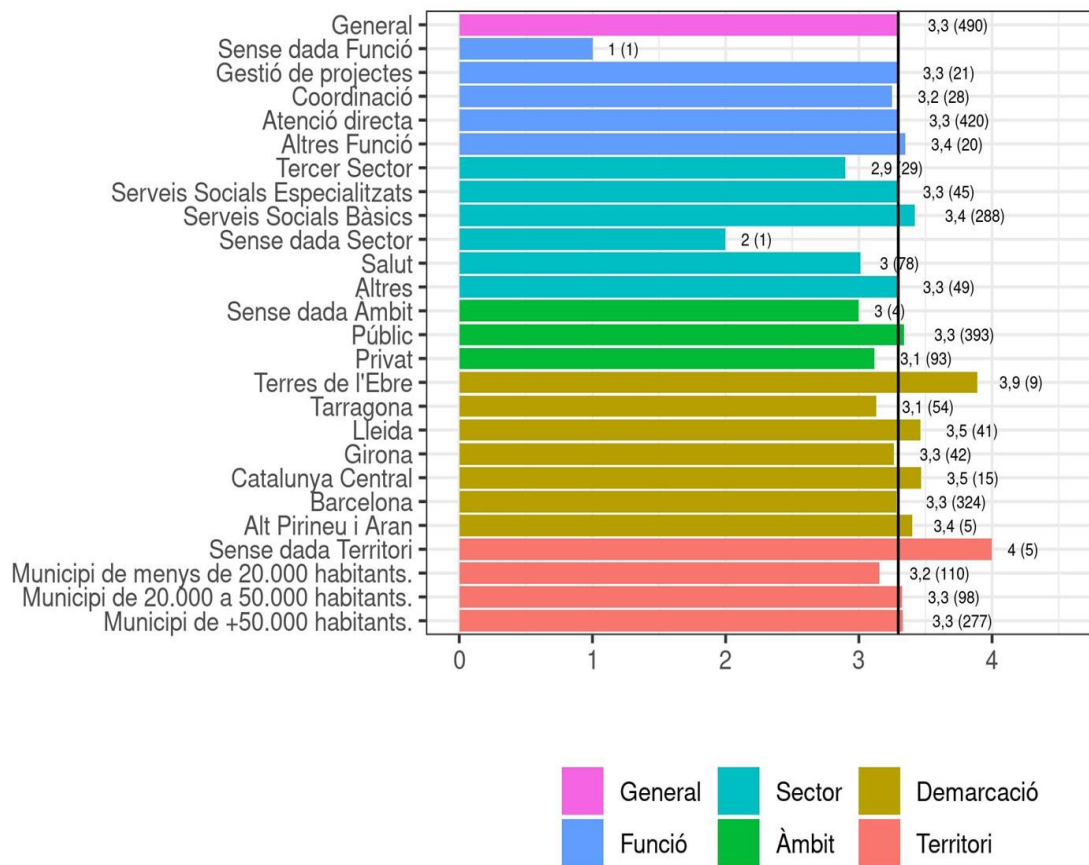

Figura 11. Mitjana del posicionament de les i els treballadors respecte al grau d'acord en relació amb l'ampliació de cobertura de necessitats de la RGC respecte a la RMI. Escala de referència entre 0 (molt en desacord) i 5 (molt d'acord).

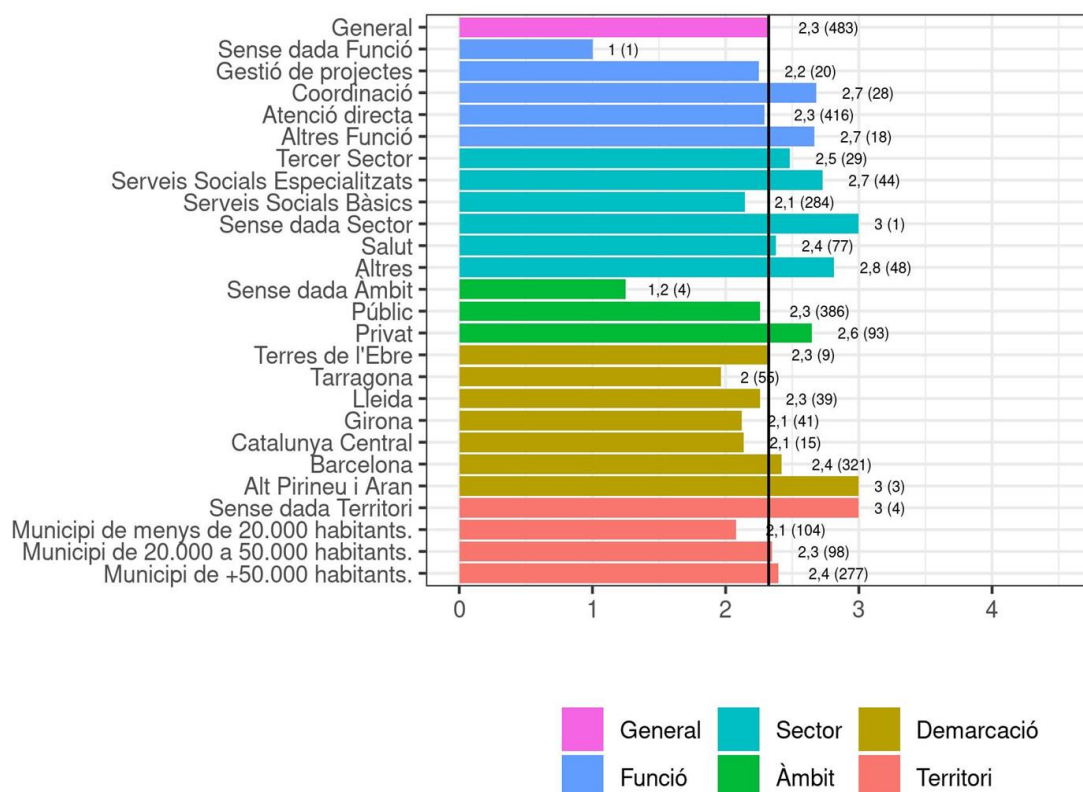

Figura 12. Mitjana del posicionament de les i els treballadors respecte a si les funcions que li assigna la RGC s'ajunten a les que els són pròpies. Escala de referència 0 (molt en desacord) i 5 (molt d'acord).

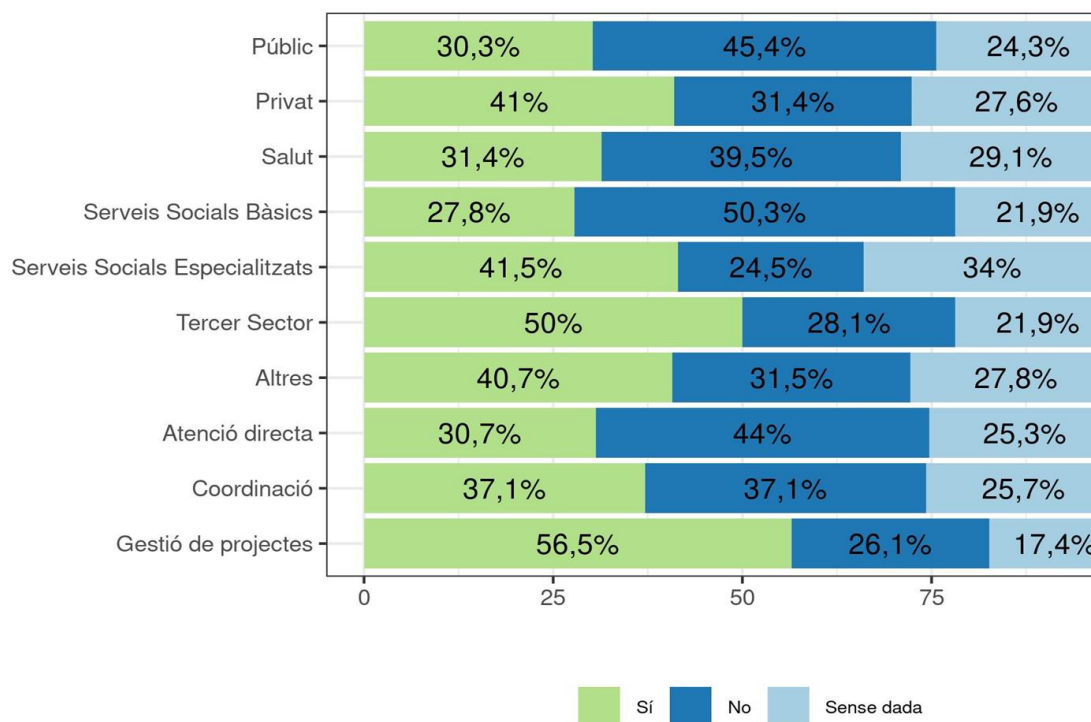

Figura 13. Percentatge de persones que creuen que el canvi de la RGC ha permès més i/o millor intervenció social segons segmentació.

A.3 Taules complementàries

Taula 7. Descriptius del grau d'acord de les i els treballadors socials respecte al que suposa per a les persones i les famílies percebre la RGC en diferents aspectes. Escala de referència entre 0 (molt en desacord) i 5 (molt d'acord).

	Mínim	Q25	Mitjana	Mediana	Desviació	Q75	Màxim	Respostes
Cobertura de les necessitats bàsiques d'alimentació, higiene personal i roba	0	3	3,6	4	1,1	4	5	527
Autonomia	0	2	2,9	3	1,2	4	5	522
Salut personal i/o familiar	0	2	2,8	3	1,2	4	5	522
Escolaritat	0	2	2,7	3	1,4	4	5	519
Accés a l'habitatge i subministraments bàsics	0	1	2,4	2	1,4	3	5	526
Inserció social-comunitària	0	1	2,2	2	1,2	3	5	521
Lleure	0	1	2,1	2	1,3	3	5	517
Inserció formativa-laboral	0	1	2,1	2	1,3	3	5	521

Taula 8. Percentatge que representa el grau d'acord de les i els treballadors socials respecte al que suposa per a les persones i les famílies percebre la RGC en diferents aspectes.

	0 Molt en desacord	1	2	3	4	5 Molt d'acord
Cobertura de les necessitats bàsiques d'alimentació, higiene personal i roba	1,3% (7)	4,4% (23)	9,3% (49)	23,5% (124)	39,1% (206)	22,4% (118)
Accés a l'habitatge i subministraments bàsics	7,4% (39)	20,3% (107)	27,4% (144)	21,7% (114)	16% (84)	7,2% (38)
Escolaritat	11% (57)	11,8% (61)	17,1% (89)	28,9% (150)	23,7% (123)	7,5% (39)
Lleure	15,3% (79)	18,6% (96)	27,1% (140)	24,4% (126)	11% (57)	3,7% (19)
Salut personal i/o familiar	4,4% (23)	10,9% (57)	22% (115)	30,7% (160)	25,3% (132)	6,7% (35)
Autonomia	5,2% (27)	10% (52)	15,3% (80)	40,2% (210)	22,6% (118)	6,7% (35)
Inserció formativa-laboral	13,2% (69)	20% (104)	27,1% (141)	27,4% (143)	10,2% (53)	2,1% (11)
Inserció social-comunitària	11,1% (58)	19,4% (101)	26,9% (140)	30,1% (157)	10,2% (53)	2,3% (12)